

**Засгийн газраас баталсан “Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх”
хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн байдалд хийсэн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээний тайлан**

2008.02.25

2007 оны жилийн эцсийн байдлаар

Хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг Засгийн газрын 2006 оны 51 дүгээр тогтоолоор баталсан “Яам, аймаг, нийслэлийн засаг даргын тамгын газрын үйл ажиллагааны үр дүнд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх журам”-ыг удирдлага болгож ХҮГ-аас гаргасан уг хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлан, холбогдох статистик мэдээллүүдийг үндэслэн хийв.

Д.д	Хөтөлбөрийн агуулга	Гүйцэтгэл						
1	ЗГ-ын тогтоолын дугаар, огноо	Хөтөлбөрийг Засгийн газрын 2003.09.17-ний өдрийн 207 дүгээр тогтоолоор баталсан.						
2	Хөтөлбөр хэрэгжүүлж хугацаа	2003-2015 он						
3	Хөтөлбөрийн зорилго	Хөтөлбөрийн зорилго нь бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, экспортын хэмжээг тогтвортой хадгалах, дотоодын бүтээгдэхүүнээр хүн амын хэрэгцээг хангах бизнесийн таатай орчин бүрдүүлэхэд оршино.						
4	Хөтөлбөрийн зорилтууд /үе шатаар/	Зорилтууд	Хөтөлбөрийн зорилгыг хангахын тулд дараахь зорилтуудыг хэрэгжүүлнэ. Үүнд: 1. Шинэ зах зээл нээж олох, экспортыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр гадаад харилцааг хөгжүүлж, худалдааны тааламжтай нөхцөл бүрдүүлэх; 2. Үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх эрх зүйн таатай орчин бий болгох; 3. Импортыг орлох үйлдвэрлэлийг дэмжих; 4. Салбарын менежментийг сайжруулж, үйлдвэрлэлийн үр ашгийг дээшлүүлэн бүтээмжийн өсөлтийг хангах.					
		2003 -2005 он	Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэж, суурилагдсан хүч чадлын ашиглалтыг дээшлүүлэн, үйлдвэрлэлийг хэвийн өсөлттэй явуулах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.					
		2006 -2008 он	Гадаад зах зээлд салбарын эзлэх байр суурийг бататгаж, дотоодын үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлнэ.					
		2009 -2015 он	Оёмол үйлдвэрлэлийн хөгжлийг эрчимжүүлж, өрсөлдөх чадварыг Зүүн өмнөд Азийн орнуудын түвшинд хүргэнэ.					
5	Хүлээгдэж буй үр дүн	1. Бүтээгдэхүүний экспорт тогтвортой нэмэгдэж, оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн дэлхийн зах зээлд эзлэх байр суурь өснө. 2. Ажлын байр нэмэгдэж, ажилгүйдэл бууруулна. 3. Орон нутагт үйлдвэрлэл хөгжих таатай орчин бүрдэнэ. 4. Салбарын үйл ажиллагааны импортоос хамаарах хамаарал буурна.						
6	Зарцуулсан хөрөнгө	Төсөв /шаардагдах нийт зардал/	39.0 сая төг					
		Гүйцэтгэл /өссөн дүнгээр/	12.25 сая төг					
		тухайн жилд зарцуулсан	-					
7	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үнэлгээ	Биелэлтийн хувь	Дүн	70	50	40	30-38	Дундаж
		II шатны зорилт, арга хэмжээ	4		1 / 1 /	1 / 3 /	2 / 2, 4 /	40%
8	Хөтөлбөрийн хэрэгжилт	Засгийн газрын 2003 оны 207 дүгээр тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан “Хөтөлбөрөөр хэрэгжүүлэх арга хэмжээний чиглэл”-ийн арга хэмжээ тус бүрийн хэрэгжилтийг үндэслэн хяналт-шинжилгээг хийв.						
	1. Шинэ зах зээл нээж олох, экспортыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр гадаад харилцааг хөгжүүлж, худалдааны тааламжтай нөхцөл бүрдүүлэх зорилтын хүрээнд 7 арга хэмжээ төлөвлөсөн. II шатны хэрэгжилтийн	1/ <i>Шинэ зах зээл нээж илрүүлэх, түүнд нэвтрэх, худалдааны таатай нөхцөл бүрдүүлэх чиглэлээр олон улсын байгууллага, гадаад орнуудтай гэрээ хэлэлцээр байгуулах асуудлыг судалж шийдвэрлэх, 2003-2008</i> Монгол улсад үйлдвэрлэсэн нэхмэл, сүлжмэл, оёмол бүтээгдэхүүнийг АНУ-ын “Хөнгөлөлтийн ерөнхий систем”-д хамруулах санал бэлтгэж АНУ-ын Засгийн газарт уламжилж, “Чөлөөт худалдааны хэлэлцээр” байгуулах саналаа албан ёсоор танилцуулсан. Чөлөөт худалдааны хэлэлцээрийн эхний шат болгон Худалдаа, хөрөнгө оруулалтын Ерөнхий хэлэлцээрийг үзэглэсэн. Монгол - АНУ-ын Худалдаа, хөрөнгө оруулалтын хамтарсан зөвлөлийн хуралдааныг 3 удаа зохион байгуулаад байна. 2008 оны 2 дугаар сард АНУ-д дэх хуралдааныг зохион байгуулна.						
		Хэрэгжилт -70.0 хувь						

<p>дундаж оноо 50 (70+30+70+30+70+50+30) /7</p>	<p>2/ <i>Хөрш болон зүүн өмнөд Азийн орнуудтай хамтран ажиллаж, Монголд үйлдвэрлэсэн оёмол бүтээгдэхүүнийг олон улсын зах зээлд нийлүүлэхэд дэмжлэг авах, 2004-2008</i> Худалдаа, эдийн засаг, шинжлэх ухаан - техникийн хамтын ажиллагааны Монгол-Хятадын ЗГХК-ын IX хуралдааны протоколд оёмол, нэхмэл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн салбарт хамтран ажиллахаар тохиролцоод байна. <i>Хэрэгжилт - 30.0 хувь</i></p> <p>3/ <i>Гадаад орнуудаас манай улсын оёмол бүтээгдэхүүнд ногдуулдаг гаалийн татварыг бууруулах боломжийг судалж, хэрэгжүүлэх талаар тухайн орнуудтай хамтран ажиллах, 2004-2008</i> Европын холбооны Ерөнхий хөнгөлөлтийн системийн хүрээнд манай улсын оёмол, сүлжмэл бүтээгдэхүүн ЕХ-ны зах зээлд импортын татваргүй нэвтрэх боломжтой болсон. Монгол-Оросын худалдаа, эдийн засгийн хамтын ажиллагааг 2010 он хүртэл хөгжүүлэх хөтөлбөрт ОХУ-аас манай оёмол, сүлжмэл бүтээгдэхүүнд ногдуулж буй импортын татварыг бууруулах талаар тусгаад байна. 2007 оны 10 сараас нэхий болон үслэг хувцасанд ногдуулах импортын татвараа 2 дахин бууруулсан. 2008 оноос бүх төрлийн оёмол, сүлжмэл, нэхмэл бүтээгдэхүүний гаалийн татвараа бууруулахаа ОХУ-ын талаас мэдээлэв. Канад зэрэг худалдааны түнш орнуудад нийлүүлдэг оёмол, сүлжмэл бүтээгдэхүүний импортын татварыг бууруулах асуудлыг тухайн орнуудад тавьж, санал солилцож байгаа ба Канад улс Монголоос нийлүүлэх оёмол, сүлжмэл эдлэлийн импортын татварыг 3.5 хувиар бууруулахаар тохиролцоод байна. <i>Хэрэгжилт - 70.0 хувь</i></p> <p>4/ <i>UNIDO, JETRO зэрэг үйлдвэр, худалдаа, хөрөнгө оруулалтыг дэмждэг олон улсын байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, харилцан мэдээлэл солилцох, хөдөлмөрийн нөхцөл, бизнесийн орчинг сайжруулах чиглэлээр төсөл хэрэгжүүлэх, 2003-2008</i> Мөн АНУ-ын Эдийн засгийн бодлогын шинэтгэл, өрсөлдөх чадвар төслийн хүрээнд олон улсын эксперт "Монголын хувцасны салбар: Квотын төгсгөлийн үр дагавар болон яаралтай авах арга хэмжээ"-ний санал бэлтгэв. <i>Хэрэгжилт - 30.0 хувь</i></p> <p>5/ <i>Монголд хөрөнгө оруулагчдыг дэмжих Олон улсын чуулга уулзалтаар "Оёмол, сүлжмэл бүтээгдэхүүн ба Made in Mongolia" тусгай булан нээж ажиллуулах, сурталчилгааг өргөжүүлэх, 2004-2008</i> "Монголд үйлдвэрлэв" худалдааны төвд Монголд үйлдвэрлэсэн оёмол, сүлжмэл эдлэлийн тусгай тасгууд нээгдэн ажиллаж байна. Бизнес эрхлэгчдийн Их чуулганд оёдлын үйлдвэрүүдийн бүтээгдэхүүний талаар зурагт сурталчилгаа гаргав. Гадаадын хөрөнгө оруулагчдын чуулга уулзалтын үеэр Хөнгөн үйлдвэрийн салбар хуралдаанд оёмол сүлжмэл бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн уулзалтыг зохион байгуулав. Мишээл экспо төвд "Монголд үйлдвэрлэв" үзэсгэлэн худалдааг зохион байгуулж Тэмүжин менч, Мэжик сьют зэрэг аж ахуйн нэгжүүд оролцов. <i>Хэрэгжилт - 70.0 хувь</i></p> <p>6/ <i>"Magic Show" /АНУ/, "Inter Stuff" /ХБНГУ/, "Prete-a-Porte" /Франц/ зэрэг олон улсын төрөлжсөн үзэсгэлэн, яармагт монголын үйлдвэрлэгчид оролцох, үйл ажиллагаагаа сурталчлахад нь дэмжлэг үзүүлэх, 2004-2008</i> ХБНГУ-ын Берлин хотод зохион байгуулсан "Монголын аялал, жуулчлалыг дэмжих" үзэсгэлэнд монголын 7 үйлдвэр, аж ахуйн нэгж оролцоход дэмжлэг үзүүлэв. <i>Хэрэгжилт - 50.0 хувь</i></p> <p>7/ <i>Монголын оёмол бүтээгдэхүүний гадаад, шинэ зах зээлийн талаар мэдээлэл, судалгаа гаргаж үйлдвэр, аж ахуйн нэгжүүдийг хангах, бизнес эрхлэгчдийн хооронд холбоо харилцаа тогтооход дэмжлэг үзүүлэх, 2003-2008</i> Монголын оёмол бүтээгдэхүүний гадаад зах зээлийн талаар судалгаа гаргаж хэрэглэгчид хүргэж байна. ХБНГУ-ын техникийн хамтын ажиллагааны "ДХБ ба худалдааны бодлого" төслийн хүрээнд оёмол бүтээгдэхүүний зах зээлийг өргөжүүлэх судалгаа хийж, зөвлөмж гаргаад байна. <i>Хэрэгжилт - 30.0 хувь</i></p>
<p>2. Үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх эрх зүйн таатай орчин бий болгох зорилтын</p>	<p>1/ <i>Оёмол бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд шаардлагатай түүхий эд, материалын гаалийн татварын төлөлт, зохицуулалтыг боловсронгуй болгох чиглэлээр Гаалийн тарифын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг судалж боловсруулах, 2004-2005</i> Оёмол бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд шаардлагатай түүхий эд, материалын</p>

<p>хүрээнд 2 арга хэмжээ төлөвлөсөн.</p> <p>II шатны хэрэгжилтийн дундаж оноо 30</p>	<p>гаалийн татварын төлөлт, зохицуулалтыг боловсронгуй болгох чиглэлээр “Зарим төрлийн барааг гаалийн албан татвараас чөлөөлөх”, “Зарим төрлийн барааг нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх” тухай хуулиудыг УИХ-ын 2005 оны 3 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн батлуулсан.</p> <p style="text-align: right;"><i>Хэрэгжилт - 90.0 хувь</i></p> <p><i>2/ Экспортод бүтээгдэхүүнээ гаргадаг үйл ажиллагаа нь тогтворжсон дотоодын үйлдвэрлэгчдийг зээлийн бодлогоор дэмжих механизмыг хэрэгжүүлэх, 2003-2008</i> Экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэдэг компаниудад олгодог зээлийн хүүг бууруулж, дээд хэмжээг 3.0 хувиас ихгүй байлгах бодлогыг арилжааны банкууд баримтлан ажиллаж байна.</p> <p style="text-align: right;"><i>Хэрэгжилт - 30.0 хувь</i></p>
<p>3. Импортыг орлох үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилтын хүрээнд 4 арга хэмжээ төлөвлөсөн.</p> <p>II шатны хэрэгжилтийн дундаж оноо 40</p> <p>(90+30+30+10)/4</p>	<p><i>1/ Улсын захиалгын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгчийг шалгаруулах уралдаант шалгаруулалт/тендер/-д дотоодын үйлдвэрлэгчдийг хамруулах хүрээг өргөжүүлэх, 2004-2008</i> Оёдлын салбарын өмнө тулгарч буй бэрхшээлийг шийдвэрлүүлэх үүднээс Засгийн газрын 2004 оны 237 дугаар тогтоолыг батлуулан хэрэгжүүлж байна. Уг тогтоолын 3-т төсвийн болон орон нутгийн өмчөөр бүтээгдэхүүн, ажил, үйлчилгээ худалдан авахдаа дотоодын үйлдвэрүүдийн бүтээгдэхүүнийг тэргүүн ээлжинд сонгох, захиалгат бүтээгдэхүүнийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авч дэмжлэг үзүүлж байхар заасны дагуу холбогдох судалгаа, саналыг боловсруулж Сангийн яам, Батлан хамгаалах яам, Хууль зүй, дотоод хэргийн яам, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны яам, Эрүүл мэндийн яаманд хүргүүлсэн.</p> <p>Их бүтээн байгуулалт-шинэ ажлын байр нэмэгдүүлэх жил болгон зарласантай холбогдуулан төсвийн болон орон нутгийн хөрөнгөөр худалдан авах бүтээгдэхүүн, бараа үйлчилгээнд дотоодын үйлдвэрүүдийг тэргүүн ээлжинд хамруулж, бараа бүтээгдэхүүнийг худалдан авах талаар саналыг Сангийн яаманд хүргүүлсэн. Дотоодын үйлдвэрлэгч, аж ахуйн нэгжийг дэмжих зорилгоор “Тендерт оролцогчид давуу эрх олгох аргачлал”-ыг Сангийн сайдын 2007 оны 81 тоот тушаалаар баталсан.</p> <p style="text-align: right;"><i>Хэрэгжилт - 90.0 хувь</i></p> <p><i>2/ Хувцас захиалга, засварын болон үндэсний хувцас үйлдвэрлэх жижиг, дунд үйлдвэрийг орон нутагт хөгжүүлэхэд санхүү, зээлийн дэмжлэг үзүүлэх, 2004-2008</i> “Орон нутагт 2010 он хүртэл үйлдвэрлэл хөгжүүлэх чиглэл”-ийг хэрэгжүүлэх хүрээнд бүсийн тулгуур төвүүдэд хувцас захиалгыг жижиг үйлдвэрүүдийг байгуулах, сэргээх төслүүдийг дэмжиж, лизингийн зээл олгоход хамруулахаар бэлтгэж байна.</p> <p style="text-align: right;"><i>Хэрэгжилт - 30.0 хувь</i></p> <p><i>3/ Шошго, тэмдэг, сав баглаа, боодлын жижиг үйлдвэр байгуулах бизнес эрхлэгчдийн санаачлагыг дэмжих, 2003-2008</i> Шошго, тэмдэг, сав баглаа, боодлын жижиг үйлдвэр байгуулж, ашиглах эдийн засгийн ач холбогдол, үр дүнгийн талаар бизнес эрхлэгчдэд зөвлөлгөө өгч байна. Энэ чиглэлээр “Монгол хатгамал” компанийг дэмжсэн бөгөөд үйл ажиллагаагаа эхлүүлээд байна.</p> <p style="text-align: right;"><i>Хэрэгжилт - 30.0 хувь</i></p> <p><i>4/ Импортын материалын бөөний худалдааны нэгдсэн сүлжээ байгуулж ажиллуулах, 2003-2004</i> Импортын материалын бөөний худалдааны нэгдсэн сүлжээг “Тахь-Ко”, “Мэжиксют” зэрэг оёдлын томоохон компаниудын дэргэд байгуулан ажиллах талаар санал солилцож байна.</p> <p style="text-align: right;"><i>Хэрэгжилт - 10.0 хувь</i></p>
<p>4. Салбарын менежментийг сайжруулж, үйлдвэрлэлийн үр ашгийг дээшлүүлэн бүтээмжийн өсөлтийг хангах зорилтын хүрээнд 6 арга хэмжээ төлөвлөсөн.</p> <p>II шатны хэрэгжилтийн дундаж оноо 38</p> <p>(30+10+50+30+70)/5</p>	<p><i>1/ “Хувцас судлалын төв”-ийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, мэргэжлийн боловсон хүчний ур чадвар, хөдөлмөрийн бүтээмжийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн судалгаа, сургалт явуулах, үйлдвэрлэлийн холбоог бэхжүүлэх, олон улсын байгууллагуудтай хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх, 2003-2008</i> ХБНГУ-ын техникийн хамтын ажиллагааны “Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих” төсөлд “Хувцас, судлалын төв”-ийг хамруулж, мэргэжилтнүүдийг хувцасны хийц, загварын сургалтад хамруулж байна.</p> <p style="text-align: right;"><i>Хэрэгжилт – 30.0 хувь</i></p> <p><i>2/ Хөдөлмөр хамгаалал, техникийн аюулгүй ажиллагаа, ажлын байрны эрүүл ахуйн шаардлагын стандартыг үйлдвэрлэлийн бүхий л шат дамжлагад мөрдөн ажиллаж байгаа эсэхэд хатуу хяналт тавих, стандартыг шинэчлэн сайжруулах арга хэмжээ авах, 2003-2005</i> Улсын мэргэжлийн хяналтын газартай хамтран оёдлын салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй 22 үйлдвэр аж ахуйн нэгжид хөдөлмөр хамгаалал, техникийн аюулгүй ажиллагаа, ажлын байрны эрүүл ахуйн шаардлагын биелэлтийн талаар шалгалт хийсэн.</p> <p style="text-align: right;"><i>Хэрэгжилт – 50.0 хувь</i></p>

		<p>3/ <i>Үйлдвэрлэл дундын загвар зохион бүтээх төвийг ажиллуулах, 2004-2008</i> ХБНГУ-ын техникийн хамтын ажиллагааны “Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих” төсөлд “Хувцас, судлалын төв”-ийг хамруулж, мэргэжилтнүүдийг хувцасны хийц, загварын сургалтад хамруулж байна. <i>Хэрэгжилт – 10.0 хувь</i></p> <p>4/ <i>ISO-9000 стандартыг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх, бүтээгдэхүүний чанарын шаардлагын стандартыг олон улсын стандартад нийцүүлэн үндэсний болгон мөрдүүлэх ажлыг зохион байгуулах, 2004-2008</i> Хувцас зохион бүтээлт, загварын ISO стандартуудыг үндэсний болгох зорилгоор “Олон улсын стандарт орчуулах тухай гэрээ”-г байгуулан ажиллаж байна. <i>Хэрэгжилт – 50.0 хувь</i></p> <p>5/ <i>Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн 1998 оны 20 дугаар зарлигийг хэрэгжүүлэх хүрээнд үйлдвэрлэлийн үр ашиг, бүтээмжийн өсөлтийг хангах, чанарыг сайжруулах бүх нийтийн хөдөлгөөн өрнүүлэх, 2003-2008</i> Үйлдвэрлэлийн үр ашиг, бүтээмжийг дээшлүүлэх хөдөлгөөн өрнүүлэхэд үйлдвэр, аж ахуйн нэгжүүдийг хамруулах асуудлаар “Оёмол бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэгчдийн холбоо”-той хамтран ажиллаж байна. <i>Хэрэгжилт – 30.0 хувь</i></p> <p>6/ <i>Салбарын ажиллагсдын тогтвор суурьшлыг сайжруулах чиглэлийн асуудлыг судалж холбогдох санал боловсруулах</i> Салбарын ажиллагсдын тогтвор, суурьшлыг хангах эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгох хүрээнд тус салбарын ажил олгогчдоос нийгмийн даатгалын шимтгэлд төлдөг төлбөрийн 50 хүртэл хувийг улсын хуваарилагдаагүй зардлаас эргүүлэн төлөх тухай Засгийн газрын 2005 оны 3 дугаар сарын 2-ны өдрийн 32 дугаар тогтоолыг батлуулсан. Уг тогтоолын хэрэгжүүлэх хүрээнд Сангийн сайд, Нийгмийн хамгаалал, хөдөлмөрийн сайд, Үйлдвэр, худалдааны сайдын 2006 оны 1 дүгээр сарын 06-ны өдрийн 08/02/1 дугаар хамтарсан тушаалаар “Нийгмийн даатгалд төлсөн шимтгэлийг улсын төсвийн хуваарилагдаагүй зардлаас нөхөн олгох журам”-ыг баталсан. Уг журамд заасан шалгуур үзүүлэлтийг хангасан, давхардсан тоогоор 56 аж ахуйн нэгжүүдэд 2005 оны 4 сарын 1-нээс 2006 оны 4 сарын 1 хүртэлх хугацаанд ажил олгогчоос төлсөн нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зохих хувь болон 800 гаруй сая төгрөгийг нөхөн олгосон. Нийгмийн даатгалын багц хуулинд нэмэлт өөрчлөлт оруулах ажлын хэсэгт ажиллаж, Нийгмийн даатгалын тухай хуулинд заасан ажил олгогчоос төлж буй нийгмийн даатгалын хувь хэмжээг 6 пунктээр буулган 13 хувь болгохоор хуулийн төслийг боловсруулан УИХ-д өргөн мэдүүлсэн. <i>Хэрэгжилт – 70.0 хувь</i></p>
11	Дүгнэлт /ололт, дутагдал, анхаарах асуудлууд/	<p>“Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний чиглэл”-д тусгагдсан 5 зорилтын 19 арга хэмжээ төлөвлөгджээ. Хөтөлбөрийн нэгдүгээр үе шатны 2003-2005 оны зорилтын арга хэмжээнүүдийн хэрэгжилт 2005 оны эцсийн байдлаар дунджаар 90 хувьтай байсан. Хоёрдугаар үе шатанд хөтөлбөрийн зорилтын арга хэмжээнүүдийн хэрэгжилт 2007 оны жилийн эцсийн байдлаар дунджаар 40 хувьтай дүгнэгдэж байна.</p> <p>Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх талаар худалдааны таатай орчин бий болгох, татвар, санхүү, зээл, даатгалын бодлогоор дэмжих эрх зүйн үндсүүд бүрдэж байна. Гадаад зах зээлд нэвтрэх, худалдааны таатай нөхцөл бүрдүүлэх талаар манай оёмол, сүлжмэл бүтээгдэхүүнийг АНУ-тай “Хөнгөлөлтийн ерөнхий систем”-д хамруулах, Канад, ОХУ, БНХАУ-уудтай импортын татварыг бууруулах яриа хэлцэл хийж байна. Европын холбооны Ерөнхий хөнгөлөлтийн системийн хүрээнд манай улсын оёмол, сүлжмэл бүтээгдэхүүн хамрагдан, ЕХ-ны зах зээлд нэвтрэх боломжтой болсон. Гадаадын хөрөнгө оруулалттай компаниуд нь манай оёдлын салбарын давуу тал, хөнгөлөлтийг илүү ашигласаар ирсэн, үндэсний үйлдвэрлэгч боломжийг ашиглаж чадахгүй байна. Мөн оёмол бүтээгдэхүүний гадаад зах зээлийн талаар судалгаа хийх, өмнөх хийсэн судалгааны үр дүн, зөвлөмжийг бодлого, арга хэмжээний хэрэгжилтэд ашиглах талаар дутмаг ажиллаж байна.</p> <p>Оёмол бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд шаардлагатай түүхий эд, материалын гаалийн татварын төлөлт, зохицуулалтыг боловсронгуй болгох чиглэлээр Гаалийн тарифын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлыг I шатанд шийдвэрлэсэн. Үүний хэрэгжилтийн үр ашгийн тооцоо, судалгаа хийх шаардлагатай.</p> <p>Дотоодын үйлдвэрлэгчдийг санхүү, зээлийн бодлогоор дэмжин ажиллаж байгаа ч санхүүгийн байгууллагуудын зээлийн хүү зээллэгчдийн үйл ажиллагаанд дэмжлэг болохуйц хэмжээгээр буурахгүй, зээлд хамрагдах боломжийг бүрэн олгохгүй байна.</p> <p>Орон нутагт хувцас захиалгыг жижиг үйлдвэрүүдийг хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх, үйлдвэрлэл дундын загвар зохион бүтээх төвийг ажиллуулах, мэргэжлийн боловсон хүчний ур чадвар, хөдөлмөрийн бүтээмжийг дээшлүүлэхэд чиглэсэн судалгаа, сургалт</p>

		<p>явуулах, импортын материалын бөөний худалдааны нэгдсэн сүлжээг байгуулан ажиллах, хувцас зохион бүтээлт, загварын ISO стандартуудыг орчуулах зэрэг арга хэмжээний хэрэгжилт хангалтгүй байна. Эдгээр нь хэрэгжүүлэх хөрөнгө батлагдахгүй байгаад ч холбоотой байна.</p> <p><u>Үр дүнгийн статистик үзүүлэлт:</u> Хөтөлбөрт тусгасан “Бүтээгдэхүүний экспорт тогтвортой нэмэгдэж, оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн дэлхийн зах зээлд эзлэх байр суурь өснө” гэсэн хүлээгдэж буй үр дүнгийн статистик үзүүлэлт дараах байдалтай байна. Үүнд: - БТКУС-ийн 62-кодтой Оёмол гадуур, дотуур хувцасны экспорт 2005 онд 52323.2 мян.ам.доллар байсан бол 2006 онд 39808.0, 2007 онд 4,815.5 мян.ам.доллар болж, өмнөх оныхоос 2006 онд 24 хувиар, 2007 онд 87.9 хувиар буурчээ. Оёмол гадуур, дотуур хувцасны экспорт нь 2005 онд нийт экспортын дүнд 5 хувийг эзэлж байсан бол 2007 онд дөнгөж 0.3 хувийг эзэлж байна. - Хувцас үйлдвэрлэл, үслэг арьс боловсруулалтын үйлдвэрлэл 2005 онд 30642.4 сая төгрөг байсан бол 2006 онд 29311.6, 2007 онд 24420.1 сая төгрөг болж, өмнөх оныхоос 2006 онд 4 хувиар, 2007 онд 16.7 хувиар буурчээ. Хувцас үйлдвэрлэл, үслэг арьс боловсруулалтын үйлдвэрлэл нь боловсруулах аж үйлдвэрийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлд 2005 онд 10.3 хувийг эзэлж байсан бол 2006 онд 7.8 хувь, 2007 онд 4.4 хувийг эзлэх болжээ. - Уг салбарт ажиллагсдын тоо 2005 онд 11029.0 , 2006 онд 4908.0 , 2007 онд 4669.0 болж, өмнөх оныхоос 2006 онд 55 хувиар, 2007 онд 4.8 хувиар буурчээ.</p>
12	Хүлээгдэж буй үр дүндээ хүрээгүй бол шалтгаан, нөлөөлсөн хүчин зүйлс	<p>Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэхэд санхүү, зээл, татвар, даатгалаар дэмжих эрх зүйн орчин бий болсон ч эдгээр үйлчилгээг авахад ЖДҮ-лэгчдэд дэмжлэг үзүүлэх нь зүйтэй.</p> <p>“Оёмол, сүлжмэл бүтээгдэхүүн болон хувцасны тухай хэлэлцээр” 2004 онд дуусгавар болсоноор оёмол, сүлжмэл бүтээгдэхүүний экспорт буурсаар байна. Европын холбооны Худалдааны хөнгөлөлтийн ерөнхий системийн нэмэлт хөнгөлөлтөд (GSP+) хүрээнд Европын холбооны орнуудад оёмол, сүлжмэлийн бүтээгдэхүүнээ их хэмжээгээр экспортлохыг компаниуд сонирхож байгаа боловч тэдний захиалгын тоо хэмжээ бага, стандартынх нь шаардлага өндөр байна. Иймд үндэсний үйлдвэрүүдийн өрсөлдөх чадварыг сайжруулах чиглэлээр стратегийн төлөвлөсөн арга хэмжээ, төсөл хэрэгжүүлэх, тэрчлэн АНУ, бусад улс оронтой “Чөлөөт худалдааны хэлэлцээр” байгуулах талаар ажиллаж байгаа зөв боловч хэрэгжилт удаашралтай байна.</p> <p>Хөтөлбөрийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд зарцуулагдах хөрөнгийн эх үүсвэрийг цаг хугацаанд олгогдох байгаа нь хүлээгдэж буй үр дүндээ хүрээгүй гол шалтгаан болж байна.</p>
13	Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд оролцогч талуудын талаархи үнэлгээ	Манай үндэсний үйлдвэрүүдийн хамтын ажиллагааг улам сайжруулан салбарын менежментийг сайжруулах, үйлдвэрлэлийн үр ашгийг дээшлүүлэн бүтээмжийн өсөлтийг хангах талаар санаачлагатай ажиллах нь үр дүнгээ өгнө.
14	Хөтөлбөрийн талаархи яамны санал /өөрчлөн сайжруулах болон бодлогод үзүүлж буй хөтөлбөрийн дэмжлэгийг нэмэгдүүлэх талаар гэх мэт/	<p>Зөвлөмж:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оёмол бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэх талаар бий болсон таатай нөхцөлийг ашиглах боломж олгох талаар тодорхой арга хэмжээ хэрэгжүүлэх, - Монголын оёмол бүтээгдэхүүнийг АНУ-тай “Хөнгөлөлтийн ерөнхий систем”-д хамруулах, Канад, ОХУ, БНХАУ-уудтай импортын татварыг бууруулах яриа хэлцлийг эрчимжүүлэх, - Салбарын менежментийг сайжруулж, үйлдвэрлэлийн үр ашгийг дээшлүүлэн бүтээмжийн өсөлтийг хангах, хувцас захиалга, засварын болон үндэсний хувцас үйлдвэрлэх жижиг, дунд үйлдвэрийг орон нутагт хөгжүүлэхэд санхүү, зээлийн дэмжлэг үзүүлэх зорилтын арга хэмжээний хэрэгжилтэд анхаарах, шаардагдах хөрөнгийн эх үүсвэрийг цаг хугацаанд авах асуудлыг шийдвэрлэх, - Тухайн чиглэлийн дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулагч-үйлдвэрүүдэд адил таатай орчинг бүрдүүлэх. - Энэ хөтөлбөрийн 2 дахь үе шатны 2005-2008 оны зорилтыг хэрэгжүүлэх чиглэл-арга хэмжээний төлөвлөгөөг оны хуваарьтай шалгуур үзүүлэлтийн хамт батлуулж хэрэгжүүлэх
15	Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд орон нутгийн төрийн байгууллагуудын оролцооны талаархи санал	<p>Энэ хөтөлбөрт тусгасан “2. Ажлын байр нэмэгдэж, ажилгүйдэл буурна”, “3. Орон нутагт үйлдвэрлэл хөгжих таатай орчин бүрдэнэ” гэсэн хүлээгдэж буй үр дүнд хүрэх зорилгоор:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хот, нийслэлийн дүүрэг, бүс, орон нутагт болон уул уурхайн үйлдвэрийн мужид экспортын оёдлын бүтээгдэхүүн, түүний эд ангийн үйлдвэр, салбар компани, ажлын байр байгуулж хөгжүүлэхэд чиглэсэн төсөл, техник-эдийн засгийн үндэслэл боловсруулан хэрэгжүүлэх, - томоохон компани, орон нутгийн төрийн байгууллагуудын оролцоог нэмэгдүүлэх.

Танилцсан:

ҮБЗГ-ын дарга

МХШҮХ-ийн дарга

Биелэлтийн тайлан гаргасан:

ХҮГ-ын ахлах мэргэжилтэн

Д. Бадарч

Ц.Мэнд-Амар

М. Дондогдорж

Хяналт-шинжилгээний үнэлгээ, зөвлөмж өгсөн:

МХШҮХ-ийн ахлах мэргэжилтэн

Д.Алтанлит